

פרשת כי קרא
פרשת כי קרא

הוא לאור י"ב חדש אומר ברוך מתיחה רבתיים אמר רב י"אין רבתי משרבתי מן הלב אלא לאחר שנים עשר חדש שנאמר י"נשכחתי כמה מלב הייתי ככלי אובד

כי קרא כפ"ט: ט"ו

מספר י" זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים: י" אשר קרא בדרך וינגב בה פל-הנהשלים אחריה ואמה עיף ויגע ולא ירא אלהים: י" והיה בהנהיג יהוה אלהיה לך נחלה לרשתה תמחה את-זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח: פ פ פ

פרשת כי קרא
י" נשכחתי כמה מלב הייתי ככלי אבד:
כ" הרכבות פ

כפ"י אבד. וסמך כלי לאחר י"ג חדש משכחתי מן הלב דלואס נעלים לאחר י"ג

חדש"י. פסקו לנו מלאות (ד' טו) מי שמלא כלי או שום מלאות היינו להכריז שלם רגלים ואם נמלא אחר הסוכות נרץ להמתק ולהכריז נפסקה ונעלמה ויחג דהיינו י"ג חדש ושני און נרץ להכריז:

קין אלוהי הרכבות פק קרא

ה"מ

מתני' ועד מתי חייב להכריז עד כדי שידעו בו שבגוי דברי ר"מ ר' יהודה אומר "שלוש רגלים

פרשת קין און קרא

שכחתי כמות מלכי כאלו שלם תיבות י"כ אחיות מחלן למת ששכחתי לאחר י"כ חדש ומחלן לילואס ששכחתי לאחר י"כ חדש: י"א כשכחתי כמות מלכי בגימטריא: חוץ מן אש"ת כעשרים והיא חסבה: ומחלן לילואס כעשרים סמכיכה שאינה ששכחתי מלכל לשלם: ח ס ו

פרשת פק קרא כפ"ט: ט"ו

למה לרבנן דלי מדכ"ה בפומי פ"ס אחת גשמה שוב לא ישכחתי מן הלב כל י"ג חודש כדלפ"ה כתיב נמי במקיל ששכחתי הלב כחריסק ירחי שיחא כדקיימיל דהרואה את חבירו לאחר י"ג חודש מנכר מתיחה המתיחה.

חנין קראתו עיקרם א"ל ע"כ:

פרשת פק קרא

ולא ידעתי זמן קטע לזכרה הריא אס פ"ס א' בשנה או פ"ס כיום כמו זכרה יולאח מלויס ונכ"ה הכינך סוף פ' מלא סו' חל"ה כתיב די לנו בזה לזכור הפנין פ"ס א' בשנה או בשתי שנים או בל"ג. והנה בכל תקינות קייאוס ס"ה"ה בשנה אחת או שנים או שלש לכל הפחות. ונהי ס"ה יולאח כתיב מתיחה פ' ואלו יולאח כי מתנבן כל יבדאל נפי' זכר לקנותה בשנת מיוחד בכל שנה ובשנה חורב הוא. ומפני מלוא פ' הוא שקנשו כן פ"ג. וכל השמ"ק מלוא קתי' לזכור חספה פתוק דכתיב זכר כו' זכר בשנה שלפני שורים שמזכירין פ' זכר. וכל ראיס דכתיב פ"ס א' בשנה כפינן מדכתיב בנ"י הריא זכירס לא חשבה. ושכחה היא לאחר י"אח. מהא דהתריק (כתיב דף נח) אין התה משכחה מן הלב אלא לאחר י"אח. היתיר נשכחתי כמה מלב הייתי ככלי אובד. ופ"ג ככ"ה ונשיסה מתקנש ב"ה דף כ"ד פ"ג לזכר חריסק ירחי מהא ט'. וי"ל בשנה שקנשו המתיחה שנים שלפני פורים זמן קטע ללאח ידי מנחת זכירה פ' אש"ס שבח"ל קרינן אוהה נסדר פ"סיה כל שנה הפני בשמחה בני הערנא כוה משקין אוכייהא לתלת בנין ואנן זכירה בכל שנה נפיק. וחל"ה און דמסקינן אוכייהא בנין מהא ג"ל דכיון שקנשו פ"סיה שנה שלפני הפורים זמן קטע ללאח י"אח ח"ש פ' כו' לזכור דלזכיריה לא הכתיב למ"ד מלוא זכירה טונה שפתיס ככ"ה פ"ג ס' ס' ככ"ה ד' קן לזכרה ודאי שנקייאה כנסדר פ"סיה לא נפקין י"ח א"ח אש"י למ"ד מלוא אין לזכירה טונה און ח"ש יולאחן י"ח הקריאה בככ"ה הל"ה כיון כמטין נקייאה הריא ל"ה: וזוהי אחת להכללת הפרשיות אותה טונה השכחה מלוא אחת שלה החל כתיב פ"ג ה"ן פלה דהריא דתקן (כ"ה דף ג"ב) והמתקנש לא י"א פ"ג. וחל"ה יולאח ידי מתיחה אלא בשנה פ' שקנשו המתיחה לזכירה היום ללאח י"א מתיחה ככ"ה פ'.

חנין קרא ח"ה

קדם הרגל שלשים יום: מאי שנא שלשים יום אמר רב כהנא אמר רב יהודה אמר רב מעשה בארם אחד שבינים מעות לעלות לרגל ובא ספרן תעמיד על פתח ביתו ויבאלתן אשתו ונתתן לו ונבעע ולא עלה באותה שעה אמרו לא יעורר על כחו ולא יספידו קודם לרגל שלשים יום ושמואל אמר "לפי שאין רבות משכחה מן הלב" שלשים יום מאי בנידו איכא בנידו דקעבד בחגים:

הרכבות

אמר ריביל יהרואה את רבדו לאור שלשים יום אומר ברוך שהיינו וקיימנו ודענו לחנן

אלא עד שיעברו כל פרקי השנה היינו י"ג חדשים. וזה דלא כמש"כ בשו"מ שבות יעקב ח"ב (סימן קכה), דפשיטא ליה דגם בשנה מעוברת אחר י"ב חודש נשכח המת מלבו ע"ש. ועיין בגליוני הש"ס ברכות שם, שמאדד לומר דבשנת העיבור באמת אינו משתכח מן הלז כל הי"ג חודש, ונדחק שם לומר דהוא מטעם לאל גומר עלי שאמרו חז"ל שבחוליה חוזרין ע"ש. ולפי הנ"ל אין צורך לזה, והטעם פשוט לפי שעדיין לא עברו עליו כל פרקי השנה.

17) הלך ארבעה סיון ק"ל

ולענין מקורו של שצ"י וכי בשנים פשוטות שוכח אחר י"ג חדשים משבחה צע"י י"ג חדשי' אם מוחידי' אכמור לדרת' טעמא דקרא מאזכר כע"פ הראשונים הספיקו דבשנים י"ג חייקו של כל הימי ימי שמיחה וידי טעמא תארי ענינים שם לכל ז"ס צימו שנועורכה לזכר ענין ואם עבר טעם צדיקה כל הזונים כבר סוליא מדעתו וא"כ כין שלא כלו סומעדי' תימי סומעי' עד י"ג חדשי' אינו מוליא מלבו עד מלל אם בלחה לו י"ג ר"ס אדר עני מ"צ כפיניע סודים כאלשין יחבר ויסעבב וכוונתם וכן צכל ענין ולקע ק' שצ"י ואולי ים טעם אחר ונקתיין דשוכח מעסק אורייתא דמטה:

18) הלך ארבעה סיון ק"ל

ואפשר שהחת"ם נתכוון ב'הראשונים הפשטניים', לדברי האגרת הטיוול הנ"ל.

19) הלך ארבעה סיון ק"ל

וב"ל מה עם שאלו קודין שצ"י אור מ"א בשנים ולרוב ספוקים הוא דאורייתא או ספק מן הדינים דכתי' לל השכח ושיער שכחה היא שם וא"כ במערכת דעסקי לאורייתא שכלתא נולא שנים האמונעי' אין צו לא מ' עמלק צבאלם ולא מ' עמלק שצ"י הלל רק עם שקורין מ' אבד והמלא אם הוא ענה משבחה שצ"י על לא השכח אע"כ ילפי מע"ה שצ"י סוף שיער שכחה:

20) הלך ארבעה סיון ק"ל

ב) והנה מ"ה ז' אם מחייבין לקרות בליבור פעם אחת בשנה והטעם אמרי' בפרק אלו מליאות דאבידה משתכחם ב"ב חדש וכן על המה נגור גזירה שנתוך י"ב חודש ישכחם וכאן טחם לס החייתק שלא השכח ונדולי לריכים לזכור פעם אחת צכל שנים וסתי, ופעם אחת שאל הרב מו"ה משה מעיר דתם שאלתיכ קסע לאה"ק שצטתה העיבור יה"י יוסר מייב חודש, והביצ מרן ז"ל צעדיים סתיא באמת מחיבין לללח צפי' חלל על חנאי. וכאך ראוי לס לעשות :

21) הלך ארבעה סיון ק"ל

ומבואר שם בדברי החת"ם, דגם לענין קריאת פירשט זכור שהוא מטעם שכחה י"ב חודש, בשנה מעוברת שיש י"ג חדשים שיעור שכחה הוא צ"ג חדשים. וכבר העירו מזה על מש"כ במהר"ם שיק על המלוות (מנהי חרה), שרבו החת"ם ז"ל נהג בשנה מעוברת לכווין ללאת בקריאת פ' חלא על חנאי ע"ש. ולהאמור אין צורך לזה.

12) הלך ארבעה סיון ק"ל

ומזן היטב רוב לשיטתו בברכות שם, דס"ל אין המת משתכח מן הלז אלא לאחר י"ב חודש, לא ס"ל טעמא דשמואל, והוצרך לומר טעם אחר.

13) הלך ארבעה סיון ק"ל

מת אין המת נשכח מלבו עד אחר י"ב חודש רמו לרבר נשכחתי כמת מלכ הם י"ב אוחיות כנגד י"ב חודשים הללו וכן רז"ל לא חייבה למוציא אבידה להכריז עליה רק ג' דגלים ששוב נתיאשו הבעלים ממנה והיו שסיים הפסוק היותי ככלי אובד וטעם שיעור זה כי ככל פרקי השנה אפשר שיתחדש עליו יגונו לומר שהתקד היותי שמת עם אבי או עם אחי בפרק זה אבל לאחר תקופת השנה כבר נחלש העלכ בנ"ל יתחדש עליו עוד שום ענין מאשתקד עד הנה וכן לענין הכלי אפשר שהוא מיוחד לתשמיש פרק א' מפרקי השנה וכאשר עברו עליו כל פרקי השנה לא השניח עליו הבעל וכדאי נתיאש :

14) הלך ארבעה סיון ק"ל

בגם נלמך דרוב שנים שאלים משוכחם אפי' שכח המם מלבו וכי טעם שחל שם משוכחם לא יסא נשכח עד א"כ י"ב חודש (ואין סבא לדמוי דבר זה להם שאלמו סיל לסרין שחורין יבטלים סל סוק לל צומר סלי) אלא שכל אחר י"ב חודש השכח כחם מלכ, ומס"פ ק"ל אינו ר"ס י"ב חודש אף בשנים משוכח

15) הלך ארבעה סיון ק"ל

שם אין הנות נשכח מן הלז אלא לאחר י"ב חודש שנתי נשכחתי כמת מלבו הייתי ככלי אובד, כיצ פי שיהי שנה יעקב ח"ב ס"י קביה דכי בפשיטות צהך דאין הנות ונשכחח אלא לאחר י"ב חודש דאין חודש העיבור צכלל עשיה ושיש בזה וקריע דהא הדמיון לכלי אובד דכי רשיי כאן דבנולא אחר סבות לריך להנותין ולהכריז ג' דגלים סקח ועלרת וסבות דהייט י"ב חודש ושיז חיל להכריז דלאחר י"ב חודש נשכחח מן הלז ויש יאוש צעלים וא"כ הך דנוולא אחר סבות דנוכריון סקח שטעשת וסבות הרי גס צצתה העיבור לריך להכריז הן וא"כ על כרחך דבשנת העיבור אין נשכחח כל הי"ג חודש והטעם ליל באונה ופסח לקל גומר עלי כויש השצות יעקב שם וחולס עדיין ליע צזה דא"כ הוליל אין הנות נשכחח כוי אלא לאחר שנה ואילו צלישכא ד"צ חודש הא וודאי אין חודש העיבור צכלל ועי צימ קיב צי ופניש על הגליון יבנות עיח צי ופי ס' נחלת שצעה ק"י כיצ אוח הי עשיה :

16) הלך ארבעה סיון ק"ל

והנה אם כי אין למדין הלכה מדרוש, יש להעיר קצת דלפי טעם זה נפקא מינה לשנת העיבור, דנמלא בשנת העיבור דאין המת משתכח

י"ג חודש דוקא, דבר התלוי בטבע האדם. ומה שמכחו להפסוק נשכחתי כמה מלב הייתי ככלי אובר, הנה גם ככלי אובר גופא לא ידענו מנין לקחו חו"ל שיעור זה. ולולי דמסתפינה יתכן מאד, שרק אחרי שקבעו חו"ל ההלכה באבידה שמכריזין עליה ג' רגלים, ושוב אין צריך להכריז. נעשה כן בטבע האדם, שאחר י"ג חודש הדבר נשכח מלבו ומחייאש.

דברי יואל ח"ב סי' ע"ב

פירשתי כוונת הגמ' (יבמות דקכ"א ע"א) דאיתא שם חזו רבנן נפל למיט בין שיש להם סוף בין שאין להם סוף אשחו אסורה דברי ר"מ והכ"א מים שיש להם סוף אשחו מותרת ושאין להם סוף אשחו אסורה ע"כ. וקשה ה' מלינו בכמה דוכתי דמשום עיגונא חקולי רבנן כגון עדות אשה ועד ועד מפי עד להיות נאמנין בעדותן וכאן משום הששא רחוקה דשמת יאל למרחוק ולא רחובה החמירו בה רבנן לאורכה ופירשתי שם הכוונה דאלמלא נא אסורה ההכמים והוי אמרו נפל למיט שאין להם סוף אשחו מותרת לא ה"י מליאות בעולם להטבע שיוכל להגלל. אך כיון שאמרו הכמים מים שאין להם סוף אשחו אסורה פעלו באמירתם והביאו הכח הזה לעולם שהי' מליאות בעולם. שיוכל להגלל ובזה יומתקו דבריהם ז"ל שאמרו שם בלשונם הך.

אמר רבי כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שיש להם סוף אשחו מותרת שאין להם סוף אשחו אסורה וקשה למה אמר רבי בלשון הזה כמה גדולים דברי חכמים שאמרו ומהי אשמעינן בזה דבלא צאח בודאי האמינו שגדולים דברי חכמים. אלא דלולי שהביאו החכמים הכח הזה לעולם לא ה"י מליאות כלל להגלל ממים שטבע בהם ולזה דייק רבי בלשונו כמה גדולים דברי חכמים שאמרו דע"י שאמרו חכמים כך פעלו באמירתם שאפשר להגלל ממים שאין להם סוף ועי"ז אירע אח"כ מעשה

כי נכמת האדם מייאש עלמו מן כמה, דאין לו מה לקוח ממנו, אבל על כתי איתו הפך לקבל תחומין כי עדיין סבור בלבו אולי יש תקוה שחכב לראותו בחיים, ולכן כיון שראו יתקב נרהי"ק כי עוד יוסף חי, לא קבל עליו תחומין. ולפי זה מובאר גם ענין המאמר ה' שכמה משתכח מן בלב אחר י"ג חודש, דאין בטעם המוס שטבע האדם לשכוח במשך י"ג חודש, אלא דשאי הכא שכוף מחייאש ממנו ומסירו מלבו, כי הוא יודע כי אפשר כל תקוה, משא"כ ככל לא שייך לומר כן. ומנין כרגלים לומר כי אף ענין משכח עמלק נשכח מלב האדם אחר י"ג חודש, וכא הכא אינו יושב ומסירו מלבו, ולא שייך לומר שכוף מחייאש מאנו.

ועוד יש להקשות על פשוטו של הכתובים שיק ז"ל מהא דאיתא בגמרא (מגילת דן י"ח פ"א) ממאי דכתי אכיר קריאה היא דלמא טוין בעלמא, ומשני לא ס"ד דכתי אכיר וכו' וכו' נלכ כשכח אומר לא השכח הכי נשכח כלל אמר כל מה אני מקיים אכיר וכו'. הכי טי דבר זה שלא יכיר ומשכח עמלק שטוב מלגט כוח יודעין בללו מלמא פשח דחור, שכרי מדכחיז לא השכח כבר למדנו אכירי שלא יכא בדבר שכוף מלגטו. וא"כ ע"כ ליכא למימד בטעמייה דכמה"ס שיק ז"ל, של קן לעיטוי בקריאה פרשא אור אחת ל"ג חודש שלא ישכח בדבר מלגטו, שכרי אכירי וז כבר שמענו מלא השכח, ובלאו מי"ג חודש נמי כיב בדבר מניב עליו לקרות הפרשה בכל י"ג חודש, לדבריו ז"ל דס"ל דככא נמי שייך לומר סתם ששכח י"ג חודש. וע"כ לומר דמי"ג חודש ששכח אחריתו אית לה, ומה גם שכל מוני המלות מנו מלמא ששכח דחור לענין צפני מלמא, ומליח דלא השכח הוא ענין צפני, וכן איתא לבידי בגמרא, וע"כ ליכא למימד בדברי כמה"ס שיק ז"ל

ולפענ"ד נראה בשפוט שאין לנו לחפש ולתור אחרי פירושים מתקופה שונים, אלא מתקופת כוח שוכרן דאיתא בגמרא (מגילת דן ל' פ"א) איתמר טוירי שחל לביות בערב שנת רב אמר מקדימין פרשא אור ושחולל אמר מאחרין רב אמר מקדימין כי כירי דלא חיקודים פשיב לזכירי ושחולל אמר מאחרין כיון דאיתא משקפין דעבדי בחמיכא פשיב וזכירי ככדי ק"א לחיין. מובאר מה דמשכח מחיית עמלק שייחא לקריאה במגילת, והדריכו חד עינינו ייכו. וכן נראה ברור ממש דליף בגמרא (שם דף י"ח פ"א) אחיו זכירי אכירי כתיב ככא וכיומיס כאלכ אכירי ומשמיס וכתיב ככא כתוב אזה זכרון בספר מה לכן בספר אף כאן בספר. הכי שבוקשו לדודי משכח מחיית עמלק וקריאה במגילת, וכייו עמלאו דחקו חכמים לקרות פרשא אור בשכח שלפני כפורים, כי כימי דחקודים איתא משכח עמלק לפשיב שהיו קריאה במגילת כפורים, כדליף בגמרא מדכתיב אכירי ומשמיס.

ולפי זה אין מקום לשיקוי של כמה"ס שיק ז"ל כיצד יש לכוון בשנת הטיבור, שכרי משורש יואל מדברי בגמרא שאין קריאה פרשא אור חליב בי"ג חודש, אלא שכתוב הוא לקריאה אחת בשכח בסמוך לפורים ודוקא, דכתיב קפיד קרא שחכא אכירי סמוך לפשיב. ולפי זה כוח מלות ששכח מדברי קבלה לקרות פרשא אור בשנת הקודם לפורים.

הדומה"ם שיק ז"ל בספרו של חרי"ג מלות (מלכות ט"ח ס"ב ז') כתב, מלכות זו אלו משויינים לקרוא כ"ס בשכח וכטעם אמרין כפרק אלו מליאות (ב"מ דף כ"ח פ"א) דלזכירי משתכחה בי"ג חודש, וכן על כמות עזרה גזירי שנתון י"ג חודש שחכמה, ובלא לוחה לט כחתיב שלא שכח ובודאי לזכירי לאכור פ"א בכל שנה וזכא, ופ"א שלא כירי משכח מעיר חודש שאח"כ נסע לאכין ששכח כפיבור יכיר ויתר מי"ג חודש, וכי"ג כחתי"ם ז"ל שכחו בלמנו מחייתו ללאה כפרשת כי חלא על חסאי, וכן ראו לנו לפשוט, כפי"ד כמה"ס שיק ז"ל.

הדברים אלו נפלאו ממני דים להשיב עליכם כמה תשובות, חדא יש להקשות אדשו מי לא כיו ידפי חכמים בשכח שקבעו זמן קריאה פרשא אור בשנת שלפני כפורים כי יש שנים משעברות, ואילו כוח ספמא נשחם דחסם שכח י"ג חודש, ודאי לא כיו כפוקוס מלכשימטו אר"כ חק"כ לשנת הטיבור, שלא יעבור ויתר מי"ג חודש כן קריאה ששכח או לקריאה שנת הקודמת. ועוד יש לתשוב תמיכב קיימת. דלא אישתמיט אף אחד מן כפוקוסים כראשונים אשר נתייבס אלו חיים לבישמיעט חידוש זה שאפשר ללאה מי"ג חודש כפרשת כי חלא. ועוד קשב שכרי אף מדברי כמה"ס ז"ל נראה דלא ברירא ליה כן מילחא דלמנו יואל"ם מי"ג חודש כשימט פרשא חלא, וא"כ לכאורה חומרא דחאי לדי קלא כיו, שכרי לדעם כפוקוסים דחויב קריאה פרשא אור דלזכירי חא כו בשנת שלפני פורים ודוקא, חס נמליח לכס חק"כ או ללאה מספק בקריאה פרשא חלא, יש לומר כן יסמכו עליה בכל שנה, וככפלו מלשונות פרשא אור בשנת שלפני כפורים, שכוף מלמא פשח דלזכירי חא.

ובר מן דין שיקר יסודו של כמה"ס שיק ז"ל, שדממה איתא משכח עמלק לזכירי דלמריין בה סתם שכח י"ג חודש, קשב לבלגטו, דלא קרב זה אל זה כלל דכתיב כל חלייתו היא ככא דלזכירי ככרית (דף י"ח פ"א) אמר רב אין כמה משתכחה מן בלב חלא לזכירי י"ג חודש שאמר (הכלים ל"א) נשכחתי כמה מלב כיימי ככלי אובר, ופירשי ח"ל, וסתם בלי לזכירי י"ג חודש ששכחה מן בלב דיות בעלים לזכירי י"ג חודש כפרק אלו מליאות מי שחלא כלי או שום מליאה חייב לככר שגל רגלים וחס נמלא לזכירי ככרית לזכירי ולככרית כפסח ובעזרת ובעד דכייט י"ג חודש ושוב איתו צריך לככרית, ע"כ. מדברים אלו מפורש יואל, שאין בטעם גני אכירי, משום דלזכירי י"ג חודש חלייתו משתכחה מן בלב, שכרי כפרק אלו מליאות מובאר דחויב כככרית איתו חלא שגל רגלים, וזכר רגל באחרון ז' ימים, וחס עד חלא לא נמלא ככל באכירי משתמח חוייאש ממנה, ומשום יואל בעלים נעש כה, ולא משום שכח. חס לך כחות, שכרי לא נהנו חכמים באכירי זמן י"ג חודשים, חלא שחקו לככרית שגל רגלים, ופעמים אינם חלא ששכח חודשי, כגון חס נמלא באכירי לפני כפסח, איתו חייב לככרית חלא כפסח ובעזרת ובעד, וזכר הסוכות כוח מכרי ז' ימים וכרי היא שגל, וע"כ דאין בטעם כה משום דחסם שכח י"ג חודש. וא"כ לא שייך לדמות קריאה פרשא אור לאכירי, ולעש דפטס בקריאה בכל שנה הוא כודי שלא יעבור זמן י"ג חודש שיהא בדבר שכוף מלגטו.

וגם מה דמיימי מהא דלמרו ז"ל אין כמה משתכחה מן בלב חלא לזכירי י"ג חודש, לא דמיח להכא כלל דשאי חסם שאכירי היא על כמה ששכחה מן בלב כלמנו ז"ל (מסכת סופרים ספ"א), וכתיב בקרה אככרית לן ספמא דמילחא, כתיב שדורש (ב"ר ע"ד, ט"א) גני יתקב חלייתו דכתיב וימלאן להחמם שאין האדם מקבל תחומין על כתי חלא על כמה, וזכר הוא ז"ל

אחרי שחז"ל קבעו שיעור י"ב חודש באבידה, נעשה כן בטבע האדם והנה בעיקר הענין לשכחה הוא בי"ג חודש, שלא נחברר מאין לקחו חו"ל שיעור זה

של נדיקים אין הקדוש ברוך הוא מניח חקלה על ידם, נדיקים ענמם לא כל שכן עי"ש, ולכאורה גם הלשון כמה גדולים דברי חכמים כו' אינו מובן.

ד"ה לנאר כי צא להורות לאדם מוקף גזירת דברי חכמים לשמירת המצות אשר רוח ד' דבר צם, כי מאחר שכן גזרה עמהם החכמה העליונה לא יתכן צמצומות הבחירה האנושית להתפאר בה כי ימלט מאיסור גם בלתי גזרתיס וגדרס, כי דבריהם חיים וקיימים, ואם יזויר צאיזה אופן להשמר בלתי גזרתיס היה ח"ו דבריהם ללא זורך, על כן ההכרחי להכשל כל העובר על דבריהם כדי לאמת קיום תקנתם, כמו שמצינו אלל שלמה המלך ע"ה שאמרו רז"ל (ויקרא רבה י"ג ב) ואף היו"ד של לא ירבה לו נשים (ובדים י"ז י"ח) התרעמה לפני הקדוש ברוך הוא בשעה שאמר אני ארבה ולא אסור, והוא אף אס הבחירה היא חפשית צאדם לשמור ארחות דרכו לכל יפול ברשת איסור חלילה צאחת מן המצות אשר לא מעשנה, מכל מקום צריך לזהר גם בגזירות הרחקות החורה אשר סביב לגדר האיסור, לכל יקל בעיניו ולכל יתחכם נגד דבריו אשר עשה, על כן צאחה עליו התשובה יאצד הוא כו'.

ובן היה הענין רבי ישמעאל בן אלישע, כי התאמץ לקרות ולנסות אומן דבריהם, אס כי צאחת היה יכול לשמור את עצמו מלהטות, אבל אחרי אשר כבר אמרו, הגבור לא ימלט נפשו, ואס הם אמרו וגדרו שמא יטה צעל כרחק יפול ברשת אס יעמוד לנגדם, וזה שאמר כמה גדולים דברי חכמים כשל תורה, וממילא מתוך קושית התוס' כי אין זה מענין התקלה, אך להורות כי דבר אלהינו יקום לעולם (ישעי"ה ח. ח).

אן חכמים 19

מדרה"ק ר' ישעי' זצוק"ל מפראגא מחבר ספר ראשי בשמים

א) דררה"ק ר' ישעי' זצוק"ל מפראגא, אמר למה הדין שאם נפל למים שאין לנס וסוף אשמו אסורכ וזה רובא דרובא נשבעים כשאין רוחין אוחו שעלם וכל מקום טולכין אחר הרוב אך בדבר הוא כן. דלם היה הדין ראשמו מותרת דהיו טולין דנטעב. לא היה שום אזהר מהעפלין בחיים צאלן לכה סוף טעלין. דהדיון כיה טובק לחוסו. יתן שפקוח נפש חמיר מעיגונא אסרו חכמים אס אשמו ממילא הוא יכול להנלל. דלם אין משש שהבא.

כבוד וכתובה 29
בואלו באצטען ארבעים א"י חרצ
ובספר הדור והתקופה להגר"א שלזינגר

מחין ק"ל

תניא "אמר רבי מעשה בשני בני אדם מכמירן מכמירן בידן ונכנס אחד מהם למחילה של דגים ושקעה בתה ולא ראה פתחה של מחילה ושהה תברו כדי שתצא נפשו ובא והודיע בתוך ביתו למחר וזרחה חמה והביר פתחה של מחילה ובא ומצא הספר גדול בתוך ביתו אמר רבי כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שיש להם סוף אשתו מותרת שאין להם סוף אשתו אסורה אי הכי מים שיש להם סוף נמי ליחוש למחילה של דגים במים שיש להם סוף מחילה של דגים לא שבחא אמר רב אשי הא דאמר רבנן מים שאין להם סוף אשתו אסורה הני מילי באיניש דעלמא אבל צורבא מרבנן לא אי"י דסליק קלא אית ליה ולא היא לא שגא איניש דעלמא ולא שגא צורבא מרבנן דיעבר אן לכתחלה לא תניא אר"ג פעם אחת הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אחרת שגשברה והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה ומנו רבי עקיבא וכשעליתי ביבשה בא וישב חן לפני בהלכה אמרתי לו בני מי העלך אמר לי דף של ספינה נודמן לי וכל גל וגל שבא עלי נענעתי לו ראשי מכאן אמרו חכמים אם יבואו רשעים על אדם יענעו לו ראשו אמרתי באותה שעה כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שיש להם סוף מותרת מים שאין להם סוף אסורה תניא א"ר עקיבא פעם אחת הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אחרת שגשברה בים והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה ומנו רבי מאיר כשעליתי למדינת קפוצקא בא וישב חן לפני בהלכה אמרתי לו בני מי העלך אמר לי גל בודני לחברו וחברו לחברו עד שדקאיני ליבשה אמרתי באותה שעה כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שיש להם סוף אשתו מותרת מים שאין להם סוף אשתו אסורה.

דברי ידו של רש"י

גם אמרו חכ"ל (יבמות דף קכ"א ע"א) מים שאין להם סוף אשתו אסורה, אי"ד גמליאל פטס אי כיויתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אי שגשברה וזכיויתי מצטער על ת"ח שבה ומנו ר' עקיבא, וכשעליתי ביבשה צא וישב חן לפני בהלכה זכר, אמרתי צאוחה שעה כמה גדולים דברי חכמים שאמרו וכו' מים שאין להם סוף אשתו אסורה עכ"ד הגמ', ופי' דיש כח לחז"ל לננות הטעם, כמו שדרשו ז"ל לק"ל גומר עלי, זע"י כח חורתן שקצטו הלכה דמים שאין להם סוף אשתו אסורה, ניתנה כח הלה גם צורך הטעם ממים שאין להם סוף, וז"ש צאוחה שעה (שעלה ר"ע) אמרתי כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שאין להם סוף אסורה, ואפשר דכ"ע אמרו נפול לים למטע בניסא, ושלל יאערכו להנלל מידי צעלי צחירה שצריך זכות גדול לזה, והשיב משרעי"ה להם אל חיראן החילצו ורלו אח יצועת כי אשר יעשה להם כיום וגו', כי כך היה רצון הצווי"ת להגדיל צחינת בהם ופי"ז נחפרסם קדושת שמו יחי צעולם.

קבוצת שאלות מוה"ר אברהם שפ"ק י"ב

וסבה דף י"ב ע"ב) וז"ל יקרא לאור הנר כו', אמר ר' ישמעאל בן אלישע אני אקרא ולא אטה, פעם אחת קרא ונקש להטות, אמר כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר, רבי נתן אומר קרא והטה כו' לכשיבנה בית המקדש אציא חטאת שמינה. שם בתוס' ד"ה ר' נתן וכו' הקשו הלא אפילו צהמתן

שלישית (פי כ) כתב, שאמר פעם
לרש הגרמני מברסק ו"ל, מה שמוצא בספרים
בשם גדול אחד, שמה שהשמו חז"ל בצעל שנטבע
בשם דהיינן שמה ילא בלד אחר, הביאור בזה
שכן שחז"ל אמרו ופסקו קן נעשה מליאות חו
שאלם מה ילא והגרמני ו"ל דמה הדבר בלמרו
מקן ט, לולי חז"ל שדעו את כל המליאות, ידעו
גם שיה אפשר ולקן נעשו פ"ש. וזמה שהבאתו
פבאר, שמקור הדבר בלשלי רבנני שהקצירו קן.

בית המדרש החדש ו"ל מה שמוצא בספרים
בשם גדול אחד, שמה שהשמו חז"ל בצעל שנטבע
בשם דהיינן שמה ילא בלד אחר, הביאור בזה
שכן שחז"ל אמרו ופסקו קן נעשה מליאות חו
שאלם מה ילא והגרמני ו"ל דמה הדבר בלמרו
מקן ט, לולי חז"ל שדעו את כל המליאות, ידעו
גם שיה אפשר ולקן נעשו פ"ש. וזמה שהבאתו
פבאר, שמקור הדבר בלשלי רבנני שהקצירו קן.

5

וזו פירוש הגמרא מפני מה אמרה תורה מלוד
בדד ישב. אין שאל טעם, רק דהקשה קושית
מפני מה אמרה תורה מלוד בדד ישב שהיא
שלא כדרך הטבע, דדרך הטבע שמלוד ישב
בין אנשים, ואין השי"ם רוצה שינוי טבע לזה
אמר הוא הכדיל כו', ומשובמו הוא שיבש בדד.
ואף שהוא שלא כדרך הטבע. לכך אמר לפיכך
אמרה תורה, וכיון שנכתב בתורה ומורה קדש
לברואת עולם, לפיכך דרך הטבע הוא כך.

חיובי הגרמני מה בקורה סוף
זה שיש בשיעור און ק"א

דנהה איחא בבראשית רבה
(בריש) דהקב"ה הסחכל באוריחא וברא עלמא, ע"ס.
ואמר הגר"ח זצ"ל. דנהה אנו רואים חוקי התורה איך שהם
מחייבים להנהגת העולם, כסו לא תרצה, לא תגנב, והנה
רציחה ובגיבה הם חורבן העולם, כסו"כ טאכלות אסורות. הנה
איחא ברמב"ם שהם פזיקים לבריאוח האדם. ולכאורה הדבר הוא
שכיוון שרציחה ובגיבה הם חורבן העולם וכדומה, ולכן אמרה
התורה לעשות כן, אבל האסא הוא להפך, ספדר הנהגת העולם
זיה יכול להיות ההיפך, שרציחה וזקיבה הם יהיו קיום העולם
ואך ספני שהקב"ה הסחכל בחורה, וחוק התורה הוא שדבגים אלו
עסורים הפה. ברא כן העולם שהנהגותיה הוא שחורבן העולם יהיה
אם יוצחו ויגנבו וכדומה. והגרמני זצ"ל הוסיף עפ"ז,
דהנה כפינו בכסותם שהם לזכר יציאה מצרים. ולכאורה הדבר
הוא שפניו שהיה יציאה מצרים, לכן נצטוונו בכסות לזכר
יציאה מצרים, אבל האסא הוא להיפך, שפניו שפסוות אלו
צריכים להיות לזכר יציאה מצרים, לכן הוא דהיה יציאה מצרים
והבן זאח.

כ"א ק"א כ"א ק"א כ"א ק"א
כ"א ק"א כ"א ק"א כ"א ק"א

ובעין זה יש לומר גם נדון דידן, שעי שקבעו
חז"ל ההלכה כן בהכרח אצידה, נכנס כן
בטבע העולם שאחר י"ב חודש משמח מהלב.
ומזה נסחטף הדין, של קריאת פרשת וזרח
עמלק פעם אחת ב"ב חודש.

אלה הקבועים ואלה הנקיים ואלה און ר'
הכשרה

עוד נראה לי לומר על דרך פשוטו, הא דנגזר על העם
שיהא נקיים לאחר י"ב חודש, רומן דהא משלמם
הנקמה למקלה וליטת בזה העולם כמו כל י"ב חודש שיהא
עולה ויורדת, ולאחר י"ב חודש היא עולה וליטת ויורדת
(כמו קב"ט), ולכן נקיים. וזה אינו שיהא אלא פניו שיהא לו
פנים, ונקיים הדין (פי"ג דף ר"ז ע"א) פגשמות קב
ואציהוא אלא היה להם פנים, על פן היו נקיים ויורדת
משקטותם עד שנקשרו פגשמות פינקם פגשמה דומרי,
לך פשג יפקד און מנקליו פגשומין מאשר שנקשמו
עולה ויורדת עד שיהא לו.

ואמרתי לפרט הפקוקים האלו. וקודם אפרט
הגמרא מפני מה אמרה תורה מלוד
בדד ישב דהנה המדרש שמואל ו"ל (בהקדמה
לשם אבות) פירט הפסוק (ד"ג) והנה נרפא נע
האדם מן הצר. דהיה לו לכתוב והנה נרפא
האדם מן העב הצר. והנה לימן טעם על
האדם דהנה הצר צדק צדק אצות. דהנה צדק
עצמות הדם, והנה הכשרים עושין להם רפואות
עפ"י הטבע לכן הותרה מסכת אצות דלמרו
המנו מוסר לכן הקלה אצות שהמה אצות לכל
האדם, דכ"א הצדק שהמנו המנו מוסר נכללן
מחשבת זה דהנה רפואה לכל האנשים.
וזה פירט והנה נרפא נע הצר מן הצר.
דהנה המנו חפלות המנו לצרעם בזה ממגזרות
מנה שחורה, וזנה שחורה ב"י התבדלות,
ורפואתם של מגזרות מנה שחורה שילך בן בני
הדם וזה ק מלוד היה לו לכתוב בן בני אדם,
וזה אמרה חז"ל רב. לך עכס בלום כל לשון
הדם ורפואתם של יעספם בנעשיו וצ"ו יהיה
לו רפואת זה פירט והנה נרפא נע צרעם
מן הצר. שהיה בלמו עשה פטולה שפספס
בנעשיו.

והנה התבדלות ו"ל פירט רבז היה ללמנו
והנה ה"ה, שהמנו חז"ל (בר פיה ה)
הנה הנה הקב"ה עם היה שיקרב צדק ורחל
הנשים אמר בלמו בלום לזה רצה שיהיה שיער
הנה לך הנה עם היה בנעמת צדקה שיקרב
היה לזה ר' שיער בלמו וזה ר' לימן טעם הא
הלכות מלוד (פסחים ד"א) טענה דנרש קדשו
לשולל, והנה מנה הצדקה דהנה אמרה דברים
לך עלה הדין הטוב כמו בנעשיו המנו כד
רצה שיהא למעלה מן הצדק והנשים לזה רצה
שהיה שיער הטוב אמר הצדקה לך מנה קדש
לשולל וזה ק היה הדין הטוב צדקה ק.